

Секція: психологічні науки

ВАКУЛЕНКО ЮЛІЯ ВІТАЛІЇВНА

студентка 2-го курсу магістратури

спеціальності “психологія”

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація: У роботі розглянуто вплив інформаційно-комунікативних технологій на розвиток пам'яті молодших школярів. З'ясовано, що пам'ять є важливою ланкою в цілісній структурі психіки людини. Розвитку пам'яті в початковій школі сприяють інформаційно-комунікаційні технології навчання. Виокремлено методики, які впливають на розвиток пам'яті за допомогою ІКТ: «Довгострокова пам'ять», «Піктограма», «Асоціації», «Запам'ятовування геометричних фігур», «Запам'ятовування слів», «Запам'ятовування чисел» тощо.

Ключові слова: ІКТ, пам'ять, методика, експеримент.

Вступ. Пам'ять – це дуже важлива підсистема в цілісній структурі психіки людини. Запам'ятовування може бути представлено кількома формами психічного відображення: образною, емоційною, словесно-логічною. У кожній з названих форм пам'ять має свої рівні. Початковим рівнем є короткочасна пам'ять, котра характеризується негайним запам'ятовуванням та відтворенням інформації, проте водночас і коротким її зберіганням. Наступний рівень – рівень оперативної пам'яті, завдяки якій процеси запам'ятовування, зберігання та відтворення є активними лише

після досягнення власної мети діяльності суб'єкта. Нарешті, довготривала пам'ять забезпечує тривале зберігання закріпленого матеріалу [4, с. 13].

Кожному періоду дитинства відповідає свій особливий тип основної діяльності. Характер і рівень сформованості типів діяльності, спрямованих на відтворення суспільно вироблених здібностей, що послідовно змінюють одна одну, визначають зміст і особливості таких здібностей. Від характеру провідної діяльності залежать основні психологічні новоутворення (здібності) дитини в цей віковий період; в її формі з'являються і диференціюються нові види діяльності, виникають, формуються і перебудовуються окремі психічні процеси [1, с. 136].

Основна частина. У роботі з учнями початкової школи вчителі стикаються з проблемою обмеженого часу, тому доцільно на уроках використовувати такі прийоми і засоби, які сприяють швидкому запам'ятовуванню текстів.

Саме ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології навчання) цьому будуть сприяти найбільше. Науковці дають таке визначення ІКТ – це сукупність методів і технічних засобів застосування інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку для забезпечення ефективного процесу навчання [3, с. 136].

Вимоги до організації навчального процесу в початковій школі визначаються відповідною методичною системою навчання кожного з предметів початкової школи: математики, української та іноземних мов, природознавства, образотворчого мистецтва тощо.

Як зазначає О. Комар, до складу дидактичної системи, яка є єдиною цілісною функціональною структурою, орієнтованою на досягнення цілей навчання, входять такі елементи: мета, дидактичні принципи, зміст, методи, засоби і форми організації навчання [5, с. 6].

Мета і зміст початкового навчання визначені в Державному стандарті початкової загальної освіти, відповідних навчальних програмах з предметів початкової школи та підручниках.

Спеціально створені комп'ютерні середовища можуть за певним алгоритмом здійснювати аналіз дій дитини в тій чи іншій навчальній ситуації, порівнювати ці дії з набором варіантів дій, що є в базі даних і на підставі цього порівняння визначати рівень сформованості тих чи інших навичок дитини. З бази можливих варіантів будуть запропоновані завдання, зорієнтовані на найближчу зону розвитку дитини [2, с. 5].

ІКТ сприяють активізації сенсорно-перцептивної, а згодом і розумової активності дитини, тому ІКТ виступають в якості найголовнішої умови мимовільного запам'ятовування.

Запам'ятовуваний матеріал повинен викликати інтерес, емоції, особливо інтелектуальні почуття (здивування, задоволення від відкриття, захоплення, сумнів). Водночас діє загальнопсихологічна закономірність щодо впливу емоцій на продуктивність діяльності: підвищують її тільки переживання середньої сили. Тому надмірно емоційний матеріал залишає в пам'яті дитини невиразні, аморфні вирази. Включення дитини у чимдалірізноманітніші види діяльності, надання простору для її активності сприяє збереженню та використанню того, що вона запам'ятала. Засвоєвані дитиною навички побутової діяльності та самообслуговування легко руйнуються при порушеннях звичного режиму організації дитячої життєдіяльності, тому дорослий повинен забезпечити їх стабільність [7, с. 105].

Провідну роль у психологічних дослідженнях розвитку пам'яті в молодшому шкільному віці відіграє експеримент. Експеримент є одним з основних методів наукового психологічного дослідження. На відміну від спостереження, експеримент передбачає активний вплив дослідника на

досліджувані психічні явища через окремі керовані і контрольовані дослідником чинники [6, с. 51].

Дослідження особливостей розвитку пам'яті за допомогою інформаційно-комунікативних технологій в молодшому шкільному віці можливо здійснити за допомогою наступних методик: «Запам'ятовування десяти слів», «Довгострокова пам'ять», «Піктограма», «Асоціації», «Запам'ятовування геометричних фігур», «Запам'ятовування слів», «Запам'ятовування чисел» тощо.

Висновки. Отже, використання в молодшій школі інформаційно-комунікативні технології є доцільним, адже при цьому відбувається цілеспрямований розвитку пам'яті. Дитині треба допомагати запам'ятовувати, її треба учити контролювати правильність запам'ятовування. Мабуть, це є одним з головних чинників комфортного перебування дитини в школі, готовність до учбової діяльності, до постійних розумових навантажень.

Література

1. Выготский Л. С. Память и ее развитие в детском возрасте // Психология памяти / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер и В. Я. Романова. – М.: ЧеР, 1998. – 816 с.
2. Даниленко О. В. Повышение эффективности процесса усвоения учебного материала младшими школьниками в условиях компьютеризации обучения: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / О. В. Даниленко; Моск. открыт.пед. ун-т. – М., 2000. – 17 с.
3. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1– 4 класи :[Посібник для вчителя] / І. М. Досяк. – Х. : Основа, 2007. – 160 с.
4. Зінченко П. І. Пам'ять і її розвиток / П. І. Зінченко, Г. В. Репкіна. – К.: Знання, 1965. – 48 с.

5. Комар О. В. Інтерактивні технології – технології співпраці / О. В. Комар // Початкова школа. – 2004. – № 9. – С. 5 – 7.
6. Маргулис Е. Д. Психолого-педагогические основы компьютеризации обучения / Е. Д. Маргулис. – К. : Радянська школа, 1987. – 177 с.
7. Черемошкіна Л. В. Развитие памяти детей /Л. В. Черемошкіна. – Ярославль: Академия развития, 1997. – 240 с.